

MARK DE BIE

DE DAG DAT MONG EN MIENE ZESTIG JAAR GETROUWD WAREN EN ER NOG VAN ALLES GEBEURDE

volkstoneel

Personages (8 dames, 5 heren):

Mevrouw Van Hobonia (Martha)

Celesta

De koster

Rosine

Adrienne

Aureel

Juffrouw Coenraets

Marcella

Annemarie

De onbekende man

De deken

Edmond (Mong)

Wilhelmine (Miene)

Verhaallijn

In de zo goed als lege pastorie - ze wordt de volgende dag afgebroken – probeert de koster de sleutel te vinden van de kerk. Het koor wil namelijk nog een keer repeteren voor het diamanten huwelijksjubileum van Mong en Miene dat dezelfde namiddag gevierd wordt. Er ontstaat opschudding als blijkt dat de reeds naar een rusthuis verkaste pastoor nog één keer in de pastorie heeft overnacht. Waarom staat hij niet op? Aureel de voorzitter van de kerkfabriek, zoekt en vindt hem. Overleden. Op een ongewone wijze. Samen met de wijze en voorname buurvrouw Martha poogt hij de dood van de pastoor tot aan de viering stil te houden. Niet gemakkelijk met de bazige voorzitter van de parochieploeg in de buurt. Er wordt nog af- en aangelopen. Onder meer door de voorzitters van twee rivaliserende gepensioneerdenvonden. Intriges zijn niet uit de lucht. Maar het loopt, tegen de verwachtingen van de alomtegenwoordige koster met zijn zwartgallige humor, allemaal goed af.

Tags

Een volksstuk over eenvoudige mensen die het goed menen.

Over hedendaagse fenomenen: ontkerkelijking, herbestemming van parochiegebouwen.

Met humor die niet grof probeert te zijn.

Met een tactvolle benadering van een delicaat onderwerp (zelfmoord).

Mogelijkheden

De voorzitters van de rivaliserende bonden kunnen ook mannen zijn.

De bonden zelf hoeven geen gepensioneerdenvonden te zijn.

De rol van schoonmaakster Marcella kan worden geschrapt.

1e bedrijf: een zaterdagmorgen (10 uur 30) in mei
de pas leeggemaakte salon van de pastorie:
een tiental kartonnen dozen; een tafel, een paar stoelen

Er wordt twee maal kort na mekaar aangebeld. De koster en Celesta op.

CELESTA	Jezus-Maria-Jozef. Is dat alles wat er overblijft? Een tafel, een stoel en kartonnen dozen. Jezus-Maria-Jozef. En een kist met gereedschap.
KOSTER	Wat staat die hier te doen?
CELESTA	Die zullen ze vergeten zijn, de verhuizers. Jezus-Maria-Jozef. Is dat echt alles wat er overblijft?
KOSTER	Wacht maar tot maandag. Als de bulldozer er zijn muil in zet. Dan zult ge zien wat er over blijft: nul komma zero prot.
CELESTA	De bulldozer, Jezus-Maria-Jozef.
KOSTER	Een halve dag, langer werken ze daar tegenwoordig niet meer aan.
CELESTA	Ik heb spijt dat ik nog eens komen zien ben. Ik had zulke schone herinneringen aan de pastorie. Hier stond een antieke kast. En daar die commode met dat marmeren blad.
KOSTER	Aan alles komt een einde, Celesta, zelfs aan een hond zijn staart.
CELESTA	Wie had dat een jaar geleden durven denken?
KOSTER	Ik. Langer al. Want er zijn geen pastoors meer. En wij kunnen er geen maken. <u>(de twee kijken elkaar aan, zich plots bewust van de ongewilde dubbelzinnigheid van de woorden van de koster)</u> Allee ja. Ge verstaat me wel. <u>(zoekt iets)</u> Wat zei ik? Een halve dag? Sjalens Mong zijn stallen: op één uur tijd dak eraf, muren omver, alles met de grond gelijk.
CELESTA	Dat waren maar stallen.
KOSTER	<u>(zoekt iets)</u> Voor een bulldozer is dat gelijk: een villa of dat kot hier.
CELESTA	Kot? Koster? Ge hebt het over een pastorie.
KOSTER	Commerce, Celesta, allemaal commerce. Als 't maar opbrengt, dan telt het vandaag de dag niet meer of iets goed of slecht is. Als 't opbrengt breken ze 't niet alleen af, dan steken ze 't nog in plasticen zakjes ook. Met een strik errond als ge 't schoon vraagt. En opbrengen zal het. Honderd keer de prijs van dat kot hier. Weet ge wat ze voor één zo'n dingen krijgen? Honderd vijftigduizend euro. En hoeveel gaan er komen? Flats - ik kon op de naam niet komen. Vijfenzeventig flats gaan hier komen, alstublieft. Spijtig, Celesta, maar ik vind hem niet.
CELESTA	De verhuizers zullen hem toch niet meegenomen hebben?

KOSTER Is 't potvernong niet wreed? Zesendertig jaar koster geweest en dan mijn sleutel moeten afgeven. Hier heeft er nochtans een gelegen.

CELESTA Ge moet u niet opjagen. De repetitie begint maar om 11 uur. We hebben nog meer dan een kwartier.

De koster opent een van de kartonnen dozen.

CELESTA Daar gaan ze hem toch niet in gestopt hebben?

KOSTER Waarom niet? Bij de andere brol.

CELESTA Koster!

KOSTER Brol, ja. Allemaal voor de container.

CELESTA Zo'n schoon gerief?

KOSTER En van de container in de verbrandingsoven.

CELESTA Er zijn boeken bij ook.

KOSTER Die zullen goed branden.

CELESTA En handdoeken. En een servies. Jezus-Maria-Jozef, een servies! Kijk eens wat een schoon! Dat zal voor de kringloopwinkel zijn.

KOSTER Niets mocht hij meedoen, behalve zijn scheermes en een plastieken pot voor zijn valse tanden.

CELESTA (haalt er nog een paar leuke spullen uit) En dit. Jezus-Maria-Jozef, bekijk dát ne keer. Zo goed als nieuw.

KOSTER Heeft hij niet meer nodig ginder in dat rusthuis. Rusthuis? Crèche!

CELESTA Koster.

KOSTER 's Morgens: pap met pillekes, 's noenens soep met pillekes, 's avonds een yoghurt met pillekes en een verse pamber.

CELESTA Koster. Zo ken ik u niet. Vroeger waart gij... waart gij veel... veel positiever. En ge kondt altijd zo gemakkelijk de nagel op de kop slaan.

KOSTER Te veel op mijn vingers geklopt, zeker.

Mevrouw Van Hobonia (Martha) op uit de tuin; ze draagt tuiniershandschoenen en heeft een boeketje rozen en een vaas vast. Ze kijkt niet verbaasd naar het lege lokaal, dat heeft ze namelijk de dag voordien al gezien.

MARTHA (vriendelijke groet) Celesta. Ferdinand. (wijst eerst op de bloemen, dan op de vaas) Gevonden in de tuin. En dit in de grot. (plaatst de bloemen in de vaas en de vaas op de grond) *The last roses of summer.*

CELESTA Dat zingen wij. De laatste rozen van de zomer. Schoon.

KOSTER De laatste dozen zeker.

MARTHA Zo. Waar is hij? Is hij al op, de pastoor?

CELESTA De pastoor... Die is toch... die woont... die is twee weken toch naar dat dings verhuisd? Zorgcentrum?

MARTHA Vannacht wou hij hier nog eens slapen. Voor de allerlaatste keer, zei hij. Vóór alles tegen de grond gaat.

KOSTER Hier? Op de blote vloer?

MARTHA In zijn eigen bed, Ferdinand. Zijn slaapkamer moeten de mensen van de kringloopwinkel nog komen halen. Straks, 't kan wel avond zijn, zegden ze.

CELESTA Jezus-Maria-Jozef. De pastoor is hier. En wij zijn hier zo maar binnengestapt. Zonder kloppen.

KOSTER De deur was niet op slot. En we hebben gebeld.

CELESTA Maar niet gewacht tot hij kwam opendoen. Jezus-Maria-Jozef. Zou hij de bel niet gehoord hebben?

KOSTER Als hij in de badkamer zit, hoort hij zelfs de klok niet luiden.

CELESTA Jezus-Maria-Jozef. Koster, kom, we zijn weg. Nog wat repeteren.

MARTHA Doe je best, Celesta, jij en de rest van het koor. Edmond en Wilhelmina verdienen dat.

KOSTER Zeg maar Mong en Miene.

MARTHA Ik ben zo blij dat de pastoor de mis wou doen. Edmond is hier tenslotte vijftig jaar lang kerkbaljuw geweest.

KOSTER Zeg maar suisse.

MARTHA Vijftig jaar. Daar hebben we gisteren tientallen herinneringen aan opgehaald.

KOSTER Zeg maar... Niks. Waart gij hier gisteren ook?

MARTHA De hele avond. Samen met Aureel. Die is om tien uur doorgegaan. Ik een half uur later. Herinneringen. Het waren meer mijmeringen.

CELESTA Dat klinkt niet plezierig. Had hij verdriet, de pastoor?

MARTHA Afscheid nemen doet altijd een beetje pijn.

KOSTER Morgen is hij het vergeten. En naaste maand is hij alles vergeten. Ons ook. En wij hem.

CELESTA Ik zal hem nóóit vergeten. Nóóit. (zakdoekje, tranen)

KOSTER Ik zal er geen traan voor laten. Waarom zou 'k? Om iets dat we al lang weten: dat de wereld om zeep is. Vandaag de pastoor weg, morgen de pastorie en naaste jaar de kerk.

CELESTA De kerk?

KOSTER De kerk ook, ja.

CELESTA De kerk afbreken. Koster.

KOSTER Waarom zouden ze haar laten staan als er toch geen volk naar toe komt?

CELESTA Omdat de kerk het huis van God is.

KOSTER Zijn buitenverblijf dan toch maar. Hij laat Zich in elk geval weinig zien, God. Ons parochie is dood, zo simpel is 't.

MARTHA Wij zullen zorgen dat ze lééft.

KOSTER De lijkwagen is al besteld.

MARTHA We moeten vertrouwen hebben, Ferdinand, God laat ons niet in de steek.

CELESTA En we hebben toch een parochieploeg?

KOSTER Een wat?

CELESTA Een parochieploeg.

KOSTER En een voetbalploeg. En een wielclub. Alstublieft.

MARTHA We moeten met onze tijd mee, Ferdinand. Ik ga eens kijken of ik geen bloemenstoeltje vind. (af)

KOSTER Ge moet een serieuze optimist zijn om te peinzen dat ge hier nog een bloemenstoeltje gaat vinden. Laat staan een fles jenever waar ik zo een goesting op heb. Of een sleutel.

CELESTA Als we de sleutel niet vinden, moeten we...

KOSTER Ik weet het. De minister van Binnenlandse Zaken verwittigen. Zij heeft de sleutel.

CELESTA Zijt ge daar weer met uw minister van Binnenlandse Zaken.

KOSTER Coenraets. Úffra Coenraets. Ze heeft die van mij ook al, ze wil ze allemaal. Zij is hier nu pastoor.

CELESTA Maar, koster, wat vertelt gij nu allemaal. Uffra Coenraets is het hoofd van de parochieploeg. Dat is iets anders. Daarbij, Madame Van Hobonia zegt het ook: we moeten met onze tijd mee.

KOSTER Martha Van Hobonia met haar bloemen. Wacht maar tot de dynamiteurs arriveren, daarna kan ze netelen trekken.

CELESTA Koster, nu laat ge u gaan. Zo oud zijt ge toch nog niet?

KOSTER Als ge van vanachter begint te tellen, nee.

CELESTA Ik ben er vijfenvijftig. En gij? Zestig. Is dat te oud? Ik vind dat niet te oud. Jezus-Maria-Jozef. Voor niets te oud. Zó bezie ik dat.

KOSTER De wereld is om zeep. En wij erbij.

CELESTA Gij zijt zelfs niet te oud om... om... Om bij onze dansgroep te komen.

KOSTER Ik?

CELESTA Ik ben niet de enige die het zegt. De koster zou bij onze dansgroep moeten komen, hoor ik dikwijls.

KOSTER Ik bij de zweefteven?

CELESTA Koster!

KOSTER Ik kan niet dansen. De mars van de parachutisten, meer niet.

CELESTA Als ge muziek kent, kunt ge dansen ook. Daarbij, ge zijt nog veel te jong om u op te sluiten.

KOSTER Míjn vlooiën zijn gevangen.

CELESTA Ik weet wel dat uw leven niet meer is wat het was toen uw vrouw nog leefde. Want een mens is niet geschikt om alleen te zijn. Ik ook niet. Of moet ik me mijn heel leven blijven opofferen? Eerst voor mijn vader met zijn hersenbloeding, twintig jaar heeft hij in een koetsje gezeten. Nu voor mijn moeder, die is er vijfentachtig, ze zit in geen koetsje, maar ze kan ook niet meer stappen. (traantjes) Als ik 'ne keer peins hoe anders mijn leven had kunnen verlopen. Ge weet, toen ik tweeëntwintig jaar was, dat ik dan kennis had met 'ne jongen uit de stad. Een brave jongen, maar van gewoon volk, hij was aan de tram. En dat was niet wel genoeg voor mijn moeder. Ik heb het moeten afmaken. Als jong meisje van tweeëntwintig verstaat ge dat niet. Maar ge moet er u bij neerleggen. En ge sluit u op. En zo gaan de schoonste jaren van uw leven voorbij. Want ik kon die

jongen, Antoine heette hij, ik kon Antoine niet vergeten. Nu wel, nu ben ik hem vergeten.

KOSTER Wat gepasseerd is, Celesta, kunnen we niet veranderen. En wat nog komt, dat weten we niet.

MARTHA (op met bloemenstoeltje) Wie zoekt, die vindt. (plaatst vaas op bloemenstoeltje)
Zeg het met bloemen. Oh ja, Celesta, er staan wat leden van het zangkoor aan de kerk. Kunnen ze niet binnen?

CELESTA Jezus-Maria-Jozef, de sleutel van de kerk.

KOSTER Ik ga die van Aureel halen. Ik ben zo terug. (af)

MARTHA Is de pastoor nog niet op? 't Is altijd 'ne langslaper geweest, maar tot elf uur... Van de wijn kan het niet zijn. Hoeveel glaasjes hebben we gedronken? Drie? Of zou hij daarna in zijn eentje... Misschien zit hij in de kerk.

CELESTA Dan moet hij zichzelf opgesloten hebben. Alles is vast, ook de sacristie.

MARTHA Hij zal toch geen ochtendwandeling aan het doen zijn? Ik ga buiten eens kijken. (enigszins ongerust af)

CELESTA Ik kan ook niet tegen wijn. Dat kruipt altijd naar mijn...

KOSTER (op) Ahwel? Staat gij nu tegen uzelf te klappen?

CELESTA Jezus-Maria-Jozef, nu sta ik al tegen mezelf te klappen ook.

KOSTER Troost u, mens, op onze leeftijd scheelt er altijd iets. Onthouden bijvoorbeeld. Bij Aureel aangekomen denk ik: "Wat kom ik hier doen?"

CELESTA Ik kan ook niet meer zo goed onthouden.

KOSTER Ik wel, maar niet lang. (geeft haar de sleutel)

Belgerinkel.

KOSTER Wat nu weer?

CELESTA Wat doen we? Wachten tot de pastoor opendoet?

ROSINE (op) Oei oei, nu vergeet ik toch wel te kloppen zeker. Zal ik buitengaan en eerst kloppen? Oei oei, ik stoort toch niet?

KOSTER Waarom zoudt ge storen? We misdoen toch niets?

ROSINE Nee, dat wil ik niet zeggen. Iets misdoen zeker. Oei oei, mensenkinderen toch, nu ben ik gegeneerd. Binnen zonder kloppen. Oei oei.

KOSTER Voor wie is 't dat ge komt?

ROSINE Voor uffra Coenraets. Die heeft hier toch een bureau?

KOSTER De wc is ginder.

ROSINE 't Was om te vragen of iemand van onze bond iets mag voorlezen in de mis. Mong en Miene zijn al jaren lid van onze bond.

KOSTER Daar beslist de minister niet over, daar beslist hij die de mis doet over. De pastoor.

ROSINE Maar die is hier niet.

KOSTER Hij is hier wel. (wijst naar boven) Maar hij wil niemand spreken.

CELESTA Koster. Dat weet gij niet.

KOSTER Ik weet dat wel. Ik ken hem door en door.

ROSINE Oei oei mensenkinderen toch. Eneuh Celesta, hebt gij soms niets gehoord van de andere gepensioneerdenvbond? Van de ribelaren? Zouden die geen brief aflezen? Miene is ook lid van de ribelaren hun bond. Ja, 't schaap, ze weet niet beter. En Mong heeft zich dan ook maar laten overhalen.

KOSTER Niemand leest iets.

ROSINE Ik heb Adrienne heimelijk zien doen. Ik dacht: die is iets van plan, de ribelaren gaan iets voorlezen in de mis.

KOSTER Niemand leest iets voor, of hoort ge niet goed.

ROSINE 't Is zeker?

KOSTER Zo zeker als ik acht vingers heb. En twee duimen.

ROSINE Als katholieke gepensioneerdenvbond staan we helemaal achter Mong die zoveel jaren de kerkelijke diensten heeft helpen verzorgen. Onderschat Adrienne niet. Ze probeert ons leden af te pakken ook. (wil weg; kijkt nog eens rond) Ik kan 't nog altijd niet geloven dat we vanaf maandag geen pastorie meer zullen hebben. Is 't geen zonde, zo'n schoon gebouw? De ribelaren hun fout, allemaal godloochenaars. Oei oei, mensenkinderen toch. (af)

KOSTER Ziet ge nu waarom ik schrik heb om oud te worden?

MARTHA (op) Niets of niemand te zien.

CELESTA Jezus Maria Jozef.

MARTHA Alleen de mensen van het zangkoor.

CELESTA (schrikt) Het zangkoor.

MARTHA 't Is intussen een hele groep. Dat jonge meisje dat het orgel bespeelt is er ook bij.

CELESTA Jezus Maria Jozef. (af, met sleutel)

KOSTER Aureel zijn sleutel terugbrengen!

MARTHA Ferdinand, ik maak me zorgen

KOSTER Gij ook al?

MARTHA Als de pastoor nergens te vinden is, dan kan hij alleen nog op zijn kamer zijn. Maar waarom staat hij niet op? Dat is niet normaal.

KOSTER Ga dan eens kijken.

MARTHA Ik, koster? Zou jij niet eens...

Adrienne op.

KOSTER 't Is niet waar. (bits) Is 't voor een doop, een trouw of een begrafenis?

ADRIENNE Ze gaan een brief voorlezen, strijd het niet af, die van de andere bond, strijd het niet af, een brief. Madame?

MARTHA Waar heb je 't over, Adrienne?

ADRIENNE Ik heb Rosine hier zien buitenkomen, strijd het niet af. Ze lachte me uit. Mij uitlachen. Er was gezegd dat geen enkele bond iets mocht voorlezen in de mis. Alleen uffra Coenraets mag iets voorlezen.

KOSTER (luid) Steek nieuwe batterijtjes in uw hoorapparaat: niemand leest iets voor.

MARTHA Niemand. Met die houding respecteren we de beslissing van de parochieploeg.

KOSTER Als ge meer wilt weten, één adres: de minister van Binnenlandse Zaken.

ADRIENNE Maar ze lachte me uit, Rosine, strijd het niet af, ze lachte me uit, ik heb het wel gehoord. 'Liberalen hebben hier niets verloren,' mompelde ze. Ze peinst dat mijn oren op mijn rug staan.

KOSTER Waar ze staan, weet ik niet. Maar niet op de juiste plaats.

ADRIENNE 'Als ge naar de kerk niet gaat,' zei ze nog, 'hebt ge ook in de pastorie niets verloren,' zei ze.

MARTHA Laat ons nu, Adrienne, we moeten nog een en ander regelen.

KOSTER Ja. Stap het af.

ADRIENNE Ik ga evenveel naar de kerk als zij.

KOSTER Buiten !!!

Adrienne geschrokken af.

MARTHA Koster ... Ga jij boven eens kijken of de pastoor...

Koster af. Martha neemt haar gsm en probeert iemand op te bellen.

KOSTER (op) Niets te zien, niets te horen. Ik heb geklopt, gebonkt, geroepen. En gevoeld. Zijn deur is op slot.

MARTHA Aan de juiste deur?

KOSTER Martha, ik ken dat kot hier gelijk mijn broekzak. Er is geen verroeste nagel of ik weet hem steken.

MARTHA Zou hij zo diep slapen? Misschien heeft hij zich vergist en zijn slaapmiddel twee keer ingenomen?

KOSTER Hij zal toch niet... Ziek zijn? ... Erger?

Martha kijkt nog ongeruster. De koster is er onder de indruk van.

MARTHA Ga Aureel halen, Ferdinand. Die heeft de sleutels van alle kamers van de pastorie. Ook van de slaapkamers.

Koster af.

OVERGANG

Koster en Aureel op.

MARTHA Dag Aureel. Heeft de koster u ...

KOSTER Luider. Zijn hoorapparaat steekt niet in.

MARTHA (luid) Aureel. Begrijp je waarom we ongerust zijn?

Aureel rammelt met de sleutels. Hij wil naar boven.

MARTHA Aureel, zal ik meegaan? Of ga jij mee, Ferdinand?

KOSTER Ik euh...

Aureel af. Martha aarzelt, ze blijft. Celesta op

CELESTA Koster, steek u weg, juffrouw Coenraets is onderweg. (tot Martha, die ze nu pas lijkt te zien) Juffrouw Coenraets. Ze komt recht hiernaar toe.

KOSTER Millejaarde millejaarde millejaar. Dat ik na zoveel dienstjaren op de loop moet gaan voor zo een sintanriet.

CELESTA Rustig. Ze staat met de assistente van de apotheker te klappen. (wil weg)

Celesta en koster af. Aureel op; hij kijkt heel aangedaan.

MARTHA Aureel? ... Toch niet...

Aureel kijkt machteloos naar Martha.

MARTHA O mijn God. (slaat een kruis) In zijn slaap gestorven?

Aureel lijkt het niet begrepen te hebben.

MARTHA Aureel?

AUREEL Hij...

Martha aarzelt, wil dan naar boven.

AUREEL Nee. (houdt Martha tegen) Ge gaat verschieten.

MARTHA De klap is al aangekomen. (af naar boven)

AUREEL Zo erg zal ze nog nooit verschoten zijn. (gaat zitten) Zal ze nog nooit zo erg verschoten zijn.

Martha terug. Aureel staat recht als Martha binnenkomt. Martha gaat zitten, sprakeloos, de handen voor de ogen. Na een tijdje vermant ze zich. Ze staat dapper recht.

MARTHA Dit moeten we voor ons alleen houden, Aureel.

Aureel verstaat haar niet.

MARTHA We zijn het verplicht aan zijn nagedachtenis. Wij... (articulerend, bij zijn oor) Niemand mag hiervan iets te weten komen. Niemand, nooit.

AUREEL (hulpeloos) Ik ga mijn apparaat insteken.

Aureel blijft staan. Martha steekt de hand uit. Aureel begrijpt; hij legt zijn hand met een kleine klap in de hare, een gebaar dat hun zwijgverbond bezegelt. Aureel af. Koster op. Hij voelt aan dat er iets mis gaat.

MARTHA Ferdinand...

KOSTER Ik kan 't raden. In zijn slaap gestorven zeker? Ik wist het. Ik wist dat er iets ging gebeuren. Van vanmorgen vroeg al wist ik het. Er vlogen te veel muggen rond mijn compostbak. 't Is altijd iets als daar veel muggen vliegen. ... Dood...

Martha denkt aan andere dingen.

KOSTER Martha, ik loop op flanellen benen. Als ge de fles jenever zoudt weten staan, een druppel zou mij een stuk vooruit helpen.

MARTHA Zijn laatste dag in de pastorie en op de parochie.

KOSTER Zijn eerste bij Sint-Pieter.

MARTHA (weent eventjes maar vermant zich snel) Dat het zó moet eindigen.

KOSTER Zo eindigen we allemaal. Met ons stekken omhoog, tussen vier planken. Zes. En dan de put in. Of ze duwen ons in de oven en daarna in een bokaal.

MARTHA We moeten de familie verwittigen.

KOSTER Hij heeft geen familie. Een neef die in dingen woont, in euh...

MARTHA (plots strijdvaardig) Waarom zouden we iemand verwittigen?

KOSTER In Nicaragua. Die zullen ook niet staan springen om over te komen.

MARTHA De deken moeten we verwittigen. De deken? Da 's voor straks. Als Aureel klaar is met zijn werk.

KOSTER Werk?

MARTHA De lijktoui.

KOSTER Eh?

MARTHA Het dode lichaam opbaren.

KOSTER Hier?

MARTHA In afwachting dat we het straks naar het funerarium brengen. We gaan deze dag toch niet bederven, Ferdinand? We gaan er ondanks alles toch een mooie dag van maken? Edmond en Wilhelmina vieren hun diamanten huwelijksjubileum vandaag. We gaan die twee mensen hun feest toch niet verstoren? Dat kunnen we niet doen. Wie weet hoeveel volk er naar de mis komt.

KOSTER De mis? Wie gaat die doen?

MARTHA Dat zien we wel. Eén ding vraag ik, Ferdinand. Ben je bereid om tot aan de mis geen mens te zeggen dat de pastoor dood is? Tot aan de mis, nog twee uren,

moeten we - dat is absoluut nodig - zijn dood verzwijgen. Ferdinand? Heb je me begrepen?

CELESTA (op) Opgepast! Ze is er bijna. Ik peins niet dat ze me gezien heeft. Mag ik langs daar...? (af in kamer ernaast)

Juffrouw Coenraets op zonder aan te kloppen.

COENRAETS (wendt zich meteen - en kordaat - tot de koster) Hoe bent u hierbinnen geraakt?

KOSTER Langs de deur, begot. Of wilt ge dat ik langs de schouw naar binnen kruip? Ik ben Zwartepiet niet.

COENRAETS Ge hebt geen toelating meer om de pastorie te betreden.

KOSTER Wie zegt dat?

COENRAETS IK zeg dat. (met blik naar Martha) Niemand heeft de toestemming.

KOSTER Ik wel. Ik ben de koster.

COENRAETS Gij wáart de koster. Het ambt van koster is afgeschaft. Een beslissing van de kerkfabriek, achteraf door de voltallige vergadering van de parochieploeg met meerderheid van stemmen bekrachtigd.

KOSTER Ik krijg de schijterij van uw parochieploeg.

COENRAETS Zonder mijn toestemming mag niemand in de pastorie.

KOSTER De pastoor is hier de baas.

COENRAETS Wás hier de baas.

KOSTER Wás?

MARTHA Was?

KOSTER Was? Hoe weet gij dat?

COENRAETS Omdat de deken MIJ schriftelijk aangesteld heeft om de parochie te leiden. Niet vanaf maandag aanstaande zoals zo velen denken, maar sinds 1 mei jongstleden. Zo is dat, mevrouw. Sinds de eerste mei jongstleden ben ik verantwoordelijk voor de goede gang van zaken op de parochie, in de kerk en, tot aan haar afbraak, in de pastorie. Is hij klaar?

KOSTER Wie?

COENRAETS De pastoor. Hij moet mee naar de pastoor van Sint-Jozef. Die viert zijn gouden priesterjubileum. Ze zaten samen op het seminarie.

KOSTER Nondemillejaardedju, dat ook nog.

MARTHA (kordaat) Hij gaat niet mee.

COENRAETS Pardon?

MARTHA Hij heeft afgezegd.

COENRAETS En u weet dat? Hoe weet u dat?

MARTHA Ik leid het af uit zijn... Uit de omstandigheden.

COENRAETS U hoeft niets af te leiden.

KOSTER Dat doet de minister zelf.

MARTHA De pastoor voelde zich niet goed, juffrouw Coenraets.

KOSTER Zeg maar: slecht.

COENRAETS Sinds gisteren al, ik weet het, ik ben hem gisteren in het zorgcentrum gaan halen. Ik raadde hem trouwens af om hier nog eens te overnachten. Maar hij was resoluut. Waar is hij? Boven? (wil gaan kijken)

MARTHA (verspert de weg) Boven niet.

KOSTER Hij is nog nooit zo boven (bedoelt: hemel) geweest.

MARTHA Hij is... Er moet een misverstand in het spel zijn, juffrouw Coenraets. Hij is meegereden met de pastoor van Sint-Martinus. Waarschijnlijk dacht hij dat u al weg was.

COENRAETS (sarcastisch) Liegen gaat u goed af, mevrouw Van Hobonia.

MARTHA Juffrouw Coenraets, het is zijn laatste dag vandaag. Officieel, u hebt gelijk, officieel kwam er al op de eerste mei een einde aan zijn loopbaan. Maar vandaag staan we hem voorgoed af.

KOSTER Voorgoed? (denkt even na en begrijpt dan) Ja, voorgoed. En voorgoed is voorgoed. Snok en de keet af.

MARTHA Ik bedoel: laten we iets moois maken van zijn laatste dag.

KOSTER En kijk nog maar 'ne keer rond, want maandag breken ze 't kot hier af.

COENRAETS We hebben de pastorie niet nodig. De parochieploeg mag ook bij mij thuis vergaderen. (af naar buiten)

KOSTER Dat staat ons dus te wachten, pastoors gelijk uffra Coenraets.

MARTHA Ik heb gelogen.

KOSTER De kwekelgerre.

MARTHA Dat heb ik nog nooit gedaan, Ferdinand.

KOSTER Liegt ge niet, g' en hebt niet.

MARTHA En straks moet ik de waarheid opnieuw geweld aandoen. Heer, vergeef me.

AUREEL (op van buiten) Niet te luid. Ik heb het in. (wijst op zijn oor)

MARTHA Voor we aan de slag gaan, vrienden... In de naam van de vader en de zoon en de heilige geest, amen.

Ook Aureel en de koster slaan een kruis.

MARTHA Heer, blijf ons nabij wanneer het avond is, / wanneer het licht vergaat in duisternis, / wanneer geen mens onze hulpeloosheid ziet. / Heer, wij bidden u: verlaat ons niet. (slaat opnieuw een kruis)

KOSTER (andermaal een kruis slaand) Nondemiljaardedju, wat een wereld.

MARTHA Vertrouwen, Ferdinand. We slaan er ons wel doorheen. Aureel (wenk).

AUREEL Nee, Martha. 't Eerste werk is voor mij alleen. (maakt sober gebaar dat hij eerst de koord door moet knippen)

MARTHA (is aangedaan; meteen kijkt ze of de koster iets gemerkt heeft; niet) Ook dat doen we samen. Jij blijft hier, Ferdinand. Ik weet dat je niemand naar boven zult laten gaan. En geen woord erover dat de pastoor dood is. Tegen niemand.

Aureel en Martha af.

KOSTER Als ik een jeneverke had, 't zou allemaal veel draaglijker zijn.

2e bedrijf (zelfde dag, 11 uur)

De koster zit op een van de kartonnen dozen. Marcella op, met emmer en borstel.

KOSTER Wat komt gij doen? Kuisen?

MARCELLA (bits) Nee. De koeien melken. Kuisen, ja. Voor de laatste keer. (kijkt rond) 't Zal rap gedaan zijn, zie ik: alles staat al van kant.

KOSTER Kuisen vandaag?

MARCELLA Waarom niet? 't Is toch zaterdag?

KOSTER Vandaag gaat het niet.

MARCELLA Waarom niet?

KOSTER Omdat...

MARCELLA Omdat het gedaan is? Ik weet het.

KOSTER Wat weet jij?

MARCELLA Zoveel als jij.

KOSTER Hoeveel is dat?

MARCELLA De pastoor is vertrokken.

KOSTER Er is vertrekken en vertrekken.

MARCELLA En zot zijn en onnozel. (wijst op dozen) Wat staat dat hier nog te staan?

KOSTER Spullen van hem.

MARCELLA Hij zal die niet meer nodig hebben. In een rusthuis tellen alleen de centen. Misschien niet voor een pastoor. (wil beginnen schoonmaken)

KOSTER Nee !!

MARCELLA Ja maar zeg, ik moet op nóg plaatsen zijn.

KOSTER Vandaag wordt hier niet gekuist.

MARCELLA Zeg mij waarom niet. Ik doe dit al vijf jaar. Al vijf jaar kuis ik elke zaterdag de pastorie.

KOSTER Maandag wordt alles afgebroken.

MARCELLA De pastoor heeft mij gezegd: tot de laatste week.

KOSTER Toen was hij nog...

Martha, ongezien op van boven, doet met één oogopslag de koster zwijgen;

MARCELLA Afspraak is afspraak. (begint te vegen)

MARTHA Laat maar, Marcella.

MARCELLA Ik laat niets.

MARTHA Het is echt niet nodig.

MARCELLA Zegt gij. Maar wat zegt de pastoor? Weet hij dat gij u hier met zijn zaken staat te bemoeien?

MARTHA Vanaf vandaag weet de pastoor alles.

MARCELLA Ja?

KOSTER Ja. (deze wijsheid dringt opnieuw pas na enkele seconden tot hem door) Ja. Maar vet is hij er niet mee.

MARCELLA Weet hij ook dat hij mij nog van twee zaterdagen geld moet?

MARTHA Dat regelen we later, Marcella.

MARCELLA Of peinst ge dat het geld op mijn rug groeit? Als huisvrouw met vier kinderen en een man die altijd ziek is of 't scheelt niet veel, kan ik dat geld goed bezigen.

MARTHA Dat begrijpen we. Jammer genoeg heb ik geen centen op zak, anders had ik u nu al betaald.

MARCELLA Ik werk niet voor u, maar voor de pastoor.

MARTHA Vandaag werk ook ik voor hem.

KOSTER Dat verstaat ge niet, hé.

MARCELLA Nee. En 't kan mij ook niet bommen. Wat is 't: kuisen of niet?

MARTHA Niet.

MARCELLA Ook goed. Als ik mijn geld krijg, ga ik daar verder geen woorden aan vuilmaken. Wanneer mag ik erom komen?

MARTHA Ik zal het u zelf brengen.

MARCELLA Als ik niet thuis ben, geef het dan aan onze Jean-Marie. (af)

KOSTER Ge vergeet uw gerief! (neemt emmer en borstel) De stomme kloek, nu vergeet ze haar kuisgerief. Haar piasters zal ze niet vergeten. (loopt met schoonmaakgerief naar buiten)

AUREEL (op van boven) Ik denk niet dat ge er iets van zult zien.

MARTHA Niemand mág iets zien.

AUREEL Nog een beetje schmink en 't is in orde.

MARTHA Je vakmanschap staat buiten kijf, Aureel.

.

AUREEL (bescheiden) Ik zit al dertig jaar in de stiel, Martha. Langer. Ik was nog maar vijftien jaar, een leerjongen, toen ik mijn eerste heb helpen kisten. Ik moest op mijn sik bijten die keer.

MARTHA Er zal nóg moed van ons gevraagd worden.

AUREEL Hebt ge al aan een dokter gedacht? We hebben een bewijs van overlijden nodig.

MARTHA Dat regel ik met mijn zoon.

AUREEL Heeft hij dat nog al gedaan?

MARTHA Je bedoelt...

AUREEL Bedrog is 't niet. Ik wil zeggen: 't is meestal om de poen te doen, van de verzekering en zo, maar hier niet. Nee, bedrog is 't hier niet.

MARTHA Een beetje wel. Bovendien maken we een medeplichtige van mijn zoon.

AUREEL Als we niets zeggen, zal hij er niets van zien.

MARTHA Een dokter moet de waarheid kennen.

AUREEL Hartstilstand.

Martha kijkt Aureel vragend aan.

AUREEL Zo sterven we allemaal, aan een hartstilstand. Ik zal er nog een streep vaseline aan strijken. En daarna wat Max Factor. Nummer zeven. Dat camoufleert alles.

MARTHA Wij doen dit niet uit winstbejag maar... (breekt eventjes)

AUREEL Uit eerbied.

MARTHA Liegen uit eerbied. Waar ben ik mee bezig?

KOSTER (op) Ze begon er nog eens over, over haar geld. Ik zei: 'Hier, uw gerief. En als ge nu niet zwijgt steek ik die dweil in uw toot.'

AUREEL Ik ga om MIJN gerief. (af)

KOSTER Ge zijt precies de kluts kwijt.

MARTHA Een beetje wel. Wat ik nodig heb, Ferdinand...

KOSTER Weet ge wat ik nodig heb?

MARTHA Vertrouwen.

KOSTER Een jeneverke zou nog beter zijn.

MARTHA Ik heb vertrouwen. God laat ons niet in de steek.

KOSTER Hij is er anders goed mee bezig.

MARCELLA (op) Eigenlijk heb ik achttien euro meer te goed, zo zou 'ne mens het nog vergeten, want de laatste keer heb ik twee uren overgewerkt. Om zijn zolder leeg te maken. Twee uren ben ik ermee bezig geweest. Minstens. Maar ik wil niet overdrijven. Als 't er geen drie waren. Achttien euro is genoeg.

KOSTER Zo zou 'ne mens het nog vergeten.

MARCELLA Zo zou 'ne mens het nog vergeten. Zult ge 't hem zeggen?

MARTHA Hij weet het al.

KOSTER Eh?

MARTHA Hij weet alles nu.

KOSTER (andermaal nogal traag) Ja.

MARCELLA Gijlie doet raar. Er is toch niets? Vroeger zou 'k mogen blijven zijn. Zelfs als de deken hier was, moest ik niet buiten.

KOSTER Alles verandert, Marcella. De kersen zijn groen, de kersen zijn rijp, de kersen zijn rot.

MARCELLA Ge zijt geen kers, gij, maar een ananas. (af)

Aureel terug met handkoffer.

MARTHA Zal ik helpen?

AUREEL Het moet niet.

KOSTER Anders doet ge dat toch bij u thuis, Aureel, in uw dingen, funatorium, euh crematorium euh lijkwinkel alla.

MARTHA Mogen we het de pastoor niet gunnen om in zijn geliefde pastorie opgebaard te liggen in plaats van in het funerarium van Aureel?

AUREEL Wie weet het nu allemaal al?

MARTHA Dat de pastoor dood is. Weten alleen wij drieën. (met een fijne glimlach) Hier op aarde.

KOSTER En de minister?

MARTHA Juffrouw Coenraets weet het niet. We rekenen op je, Ferdinand, hou de dood van de pastoor onder ons. Kom, Aureel, met Gods zegen.

Aureel en Martha af naar boven.

KOSTER (stapt naar een paar dozen; misschien hoopt hij toch nog het gezochte te vinden; dan denkt hij aan iets; even af; terug met een fles jenever) Hier sé. Ik wist wel dat er nog heilige olie in huis was. (zet de fles aan de mond; de drank kikkert hem op)

1

3e bedrijf: zelfde dag, 11 uur 15

KOSTER Nee, ik ben niet benauwd van de dood. Waarom? Vijfhonderd heb ik er in de voor helpen leggen, kinderen en oude mensen, jonge meisjes en mannen in de fleur van hun leven, kloosterzusters, kasseileggers en bankiers - wie ge zijt, daar trekt de dood zich niets van aan. Nee, benauwd ben ik niet, gaan moeten we toch eens. Het doet me altijd wel een beetje. Een mens, denk ik dan, wat is een mens? En wat heeft hij hier te goed? (drinkt een slok) 't Is allemaal zo rap gebeurd. Zie maar: Miel uit 't Sas. Hij wil zijn kiekens eten geven, daar staat een emmer met korrels, hij doet het poortje open, "kom kom kom kom kom... kom...", emmer uit zijn pollen, Miel de grond op, Miel dood. En de kiekens gaan ritsen, een malheur komt nooit alleen. Of Dina Derop. Van de trein stappen, de trein zoals gewoonlijk te laat, rap rap naar de tram lopen, vlak onder een auto, Dina dood. Miel Fonck, de ladder op naar zijn duivenkot, in het mangat blijven steken, dood. Willy van Mong Content, vliegende kanker, op acht dagen... (drinkt een slok) Vijfhonderd? Aan of omtrent. Dit wordt dan nummer vijfhonderd en een. Zou hij hiér begraven worden? Zou zijn familie... Nee, hij heeft geen familie. Een neef, ja, in dingen, Nicaragua. Waar ze allemaal gaan trouwen de laatste jaren. In plaats van in de buurt te blijven. Ge kunt evengoed gekloot zijn met iemand die ge kent als met iemand die ge niet kent. Weet ge wat ik weet? Dat de wereld om zeep is. En wat we gehad hebben, dat ze ons dat niet meer kunnen afpakken. (drinkt een slok)

Juffrouw Coenraets op. De koster moffelt de fles weg.

COENRAETS Leugenaar. De pastoor was niet op Sint-Jozef. Waar is hij? (snuft even) Ge hebt gedronken. (wil naar boven)

KOSTER (houdt haar tegen) Halt.

COENRAETS (kijkt uitermate streng, dat maakt indruk) Jeneverzwelger.

KOSTER Halt! Bevel van de bisschop!

Juffrouw Coenraets duwt de koster weg en stapt naar boven; af.

KOSTER Het mag niet! (ziet zijn machteloosheid in) Mag niet. Mag niet. Mag niet. (kijkt droef, neemt fles, wil drinken)

Celesta op. De koster moffelt andermaal de fles weg. Celesta bekijkt de koster lang en ernstig.

KOSTER (ongemakkelijk) Wat is 't?

CELESTA Mong Slebus.

KOSTER Mong Slebus?

CELESTA Onze dirigent. Hij heeft mij gevraagd.

KOSTER Wat gevraagd?

CELESTA In de sacristie. We waren alleen, zoals wij nu.

KOSTER Wij zijn niet alleen.

CELESTA De pastoor rekenen we niet mee.

KOSTER Gelijk ge 't bekijkt.

CELESTA Hij nam me bij mijn dinges... (wijst op haar borsten)

KOSTER De pastoor?

CELESTA 'Mong,' zeg 'k, 'dat wordt niet gedaan.' 'Ge moogt het mij niet kwalijk nemen,' zegt hij, 't is al zo lang da 'k u geiren zie.' Ik zeg: 'Ik weet dat ge mij geiren ziet, maar ik weet niet of ik u geiren zie.' 'Toe,' zegt hij, 'ziet ge niet hoe 'k naar u verlang.' 'Mong, van mijn dinges blijven,' zeg ik. Koster? Ge luistert niet?

KOSTER Eh? 't Doet.

CELESTA Dat zoudt gij niet doen, wel?

KOSTER Wat?

CELESTA Mij hier vastpakken. Toch in de sacristie niet.

KOSTER Celesta, ik... (drinkt)

CELESTA Drink 'ne keer, ja, het zal u goed doen. (wil weg) Wat ik eigenlijk kwam vragen, koster: kom eens mee naar het orgel zien. Er is iets met de pedalen. Of met een van de pijpen. De mi blijft hangen.

Juffrouw Coenraets op van boven. De koster moffelt nog maar eens de fles weg.

COENRAETS Vreemd. Zijn deur is op slot. Er moet iets met hem zijn.

CELESTA Jezus-Maria-Jozef.

COENRAETS Elf uur en nog niet op. Dat is niet meer normaal. Waar zijn de sleutels?

KOSTER Welke sleutels?

COENRAETS Van zijn kamer. Van álle kamers van de bovenverdieping.

KOSTER Die grote bos?

COENRAETS Waar zijn ze?

KOSTER Ik heb hier niets te zeggen.

COENRAETS (tot Celesta) Ga maar naar uw zangkoor. Ik regel dat wel met de koster.

Celesta treuzelt even.

COENRAETS Ga weg!

Celesta af.

KOSTER Wacht! Ik ga mee.

COENRAETS Hier blijven!

KOSTER Ik kan niet blijven, haar mi blijft hangen. (af)

Martha en Aureel op van boven.

COENRAETS Van waar komen jullie?

AUREEL Van waar komen wij, Martha?

MARTHA Van boven, juffrouw Coenraets.

COENRAETS Boven? Er zijn acht kamers boven.

AUREEL Van bij meneer pastoor.

COENRAETS Hadden júllie zijn deur op slot gedaan?

AUREEL (tot Martha) Hadden wij zijn deur op slot gedaan?

COENRAETS Wel?

Aureel doet of hij niets gehoord heeft.

MARTHA Hij heeft zijn apparaat uitgedaan.

COENRAETS (bij Aureel, luid) Steek uw oorapparaat in.

AUREEL (krimpt in elkaar) Het steekt in. Godvermille.

COENRAETS (misprijzend tot Martha) Liegen lijkt wel uw geliefkoosd vermaak.

AUREEL Dat kraakt, zulle, als ge hard roept.

COENRAETS (grist sleutel uit Martha's handen) Ik ben de voorzitter van de parochieploeg.

AUREEL (neemt rustig de sleutels uit Coenraets' handen) Ik ben de voorzitter van de kerkfabriek. Kom, ik zal u binnenlaten.

Aureel en juffrouw Coenraets af naar boven. Koster op van buiten.

KOSTER De mi van Celesta. 't Was haar mi niet, 't was haar do. (naar gereedschapskist, haalt er Engelse sleutel uit, grommend af)

Aureel op van boven.

AUREEL Nu weet ze 't ook.

MARTHA Alles?

AUREEL Alleen dat hij dood is.

MARTHA Heb je haar gevraagd om te willen zwijgen tot aan de mis?

AUREEL Ze zal wel moeten. (toont sleutel)

MARTHA Heb je haar ...? Ik schaam me diep. De ene fout na de andere maak ik. Eerst liegen, en nu de mensen opsluiten.

AUREEL IK heb dat gedaan.

MARTHA Ik heb je niet tegengehouden.

PAUZE

4e Bedrijf (zelfde dag, 11 uur 30)

Martha zit er terneergeslagen bij.

AUREEL We doen het toch om bestwil, Martha? Niet voor onszelf, maar voor de pastoor. Voor de parochie. Voor het geloof.

MARTHA Iemand opsluiten, Aureel.

AUREEL Ze zal 't wel overleven.

Annemie op; ze kijkt bezorgd.

MARTHA Annemieke?

ANNEMIE Ik kan er gene weg mee, madame, met onz' vader. Nu wil hij perse zijn kostuum aandoen. Zijn kostuum van de kerk.

MARTHA Maar dat hindert toch niet, liefje? Je vader is toch bijna een halve eeuw kerkbaljuw geweest?

ANNEMIE En vanmorgen zijn we hem weer moeten gaan zoeken. Nu zat hij in een van de serres van Frans Daeleman. Tussen de sering. "Hier zullen de Duitsers mij niet vinden," zei hij.

MARTHA Rustig, Annemieke, rustig.

ANNEMIE Dat die dag maar gauw voorbij is.

MARTHA Vertrouwen. Het komt allemaal goed.

ANNEMIE Als gij het zegt. (omhelst Martha) Gij zijt een engel. (af)

Koster op.

MARTHA Laat ons eerst nog eens over de mis praten. Zonder pastoor – hoe regelen we dat?

MARTHA We houden een gebedsdienst.

KOSTER Daar zal de minister geiren bij zijn.

AUREEL Of verwittigen we de deken? Ge twijfelt.

MARTHA Ik twijfel vooral aan God.

AUREEL Vandaag zal Hij u dat niet kwalijk nemen.

MARTHA ik voel me... Nee, ik mag me niet in de steek gelaten voelen. God zou zich in de steek gelaten voelen als ik Hem niet wilde helpen. Maar hoe?

KOSTER God. 't Kan zijn dat God bestaat, Martha, maar of Hij zich iets aantrekt van de mensen?

AUREEL Omgekeerd. Wat trekken de mensen zich nog van God aan?

MARTHA Ik... Ik krijg het benauwd. Ik stap even tot in de tuin.

AUREEL Ik ga mee. (achter Martha aan af)

KOSTER (fles in de hand) God ons helpen? God heeft Zijn deur toegedaan en de volets laten zakken. Dat weet ik. En dat de Kerk ons veel wijsgemaakt heeft.

Celesta (ongemerkt) op.

KOSTER We zijn daar met onze ogen toe ingetrapt. Ik ook, ik ben er ook ingetrapt, ik heb er ook in geloofd. Doe dit. Doe dat niet. Neem nu mijn huwelijk. Dertig jaar lang heb ik met een zieke vrouw geleefd, wat heb ik van mijn huwelijksleven gehad? Niets. En ik was toch ook maar 'ne man met gevoelens. Heb ik haar bedrogen? Nooit! Ik heb nochtans occasie gehad. Maar toegegeven? Jamais. En waarom heb ik gerefuseerd? Omdat de kerk ons geleerd heeft van niet toe te geven. Dáár heb ik in geloofd. En wat doen ze nu? Luisteren naar de Kerk? Daar sè. Hebben ze goesting, dan kruipen ze bijeen, zo simpel is dat. Bijeen? Opeen.

Celesta heeft het verhaal van de koster gehoord. Ze wil iets zeggen, ze valt aan 't wenen. De koster wil drinken, ziet de tranen van Celesta, kijkt hulpeloos, drinkt niet.

Rosine op met een ruiker bloemen.

ROSINE Ik kan er niet aan doen, oei oei, mensenkinderen toch, zo zonder iets, dat is geen afscheid.

KOSTER Wat is dat?

ROSINE Bloemen voor meneer pastoor. Voor zijn afscheid.

KOSTER Welk afscheid?

ROSINE Voor zijn laatste mis. Oei oei mensenkinderen toch, zijn laatste. Natuurlijk, 't moet ene keer de laatste keer zijn. 't Zijn er van Willemeersch. Madame Albertijn zei 't ook. Zo zonder iets, zei ze, dat is geen afscheid. Van Willemeersch.

KOSTER Wat wilt ge daarmee zeggen?

ROSINE Dat het de duurste zijn. Voor de pastoor zijn afscheid kan het niet duur genoeg zijn.

Adrienne op, ook met een ruiker.

ROSINE (trekt onmiddellijk ten aanval) Gij hebt staan loeren.

ADRIENNE Ik?

ROSINE Mij achtervolgd.

ADRIENNE Ik?

ROSINE Ge hebt me zien binnengaan bij Willemeersch.

ADRIENNE Bij Willemeersch? Zijt ge bij Willemeersch geweest? Daar ziet ge anders geen gemeen volk.

ROSINE En waarom zijt gij er dan niet weg te slaan? Hij heeft u opgebeld, nee? Ik had het nog gedacht. En madame Albertijn ook. "k zou die bloemen niet bij Willemeersch halen," zei ze, "t is en blijft een ribelaar."

ADRIENNE Wij kopen bloemen zoveel wij willen. En voor wie wij willen. En bij wie we willen. De politiek heeft daar niets mee te maken.

ROSINE De politiek heeft er alles mee te maken. Echte ribelaren zijn tegen de godsdienst. Daarvoor zijn ze op de wereld gekomen, om de godsdienst te bestrijden.

ADRIENNE De pastoor is ook onze vriend.

ROSINE Waarom lachen de ribelaren dan met het geloof en de kerk?

ADRIENNE Wij lachen daar niet mee.

ROSINE Gij niet, omdat ge te stom zijt om te lachen. Maar uw bazen in Gent en Brussel wel.

KOSTER Silence, milledju!

De uitval van de koster zorgt voor stilte. Martha intussen op, met Aureel.

KOSTER 't Zijn die twee kalebassen hier, Martha. Ze denken dat de pastoor gevierd wordt in de mis en ze willen hem bloemen geven.

MARTHA Geef die ruikers maar, Rosine en Adrienne. Ik breng ze straks naar de kerk.

ROSINE Mogen we ze zelf niet afgeven?

KOSTER (bars) Dat gaat niet, zeeprienen.

MARTHA Ferdinand. Neem het de koster niet kwalijk, dames, de omstandigheden zitten een beetje tegen.

CELESTA We weten er allemaal van, madame. Dat komt door... dat komt omdat het misschien de laatste keer is dat we hem zullen zien. (weent)

KOSTER Wie?

CELESTA De pastoor.

KOSTER Ge zult goeie ogen moeten hebben om hem nog te zien.

CELESTA En de laatste keer dat we in de pastorie samenzijn. Jezus-Maria-Jozef. Voor wie of wat moeten we na vandaag nog zingen? Als er geen missen meer zijn, hebben we niets meer.

MARTHA Integendeel, Celesta, we hebben nog vele mogelijkheden: samenhorigheid, medeleven, eendracht. Die nemen ze ons nooit af. Samen vormen we één sterke groep. Geef mij een hand. Geef elkaar allemaal een hand. Toe, Rosine. Adrienne.

Celesta grijpt gretig de hand van de koster. Rosine en Adrienne aarzelen even en gaan dan, zonder elkaar de hand te drukken, met veel misprijzen ver van elkaar staan. Martha grijpt hand van Aurele.

CELESTA We moeten elkaar helpen. En geiren zien.

MARTHA Zoals we de pastoor graag zagen.

CELESTA Zagen? Nog. Ik zie hem nog graag. Mocht hij hier staan, ik pakte hem eens goed vast en 'k zou hem zeggen hoe graag ik hem zie.

MARTHA Dat zal niet meer gaan, Celesta. de pastoor is dood.

Stille verbijstering. Dan plots lawaai boven.

KOSTER Hij is verrezen uit de doden. Allelujah.

Aureel af naar boven.

MARTHA Dat geluid komt van juffrouw Coenraets, ze ... ze ... ze waakt bij meneer pastoor.

CELESTA De pastoor dood, madame?

ROSINE De pastoor dood?

ADRIENNE De pastoor dood?

ROSINE Dood, ja, of hoort ge niet goed? Hoe is 't gekomen, madame?

MARTHA Stilletjes van ons heengegaan. (slaat de handen voor de ogen)

Rosine huilt ook, en dan huilt ook Adrienne.

Aureel op met juffrouw Coenraets.

COENRAETS Maar dit krijgt een staartje hoor, meneer de voorzitter van de kerkfabriek. Mij opsluiten. (tot Martha) En u bent medeplichtig.

AUREEL IK heb u opgesloten, uffra, onvrijwillig, ik was in de war.

COENRAETS Leg dat maar aan de deken uit. Hij is op weg. Ik heb hem een sms-je gestuurd. Over een uur is hij hier.

Heftig en langdurig gebel aan de buitendeur.

5e bedrijf (13 uur)

De koster zit op een stoel, zijn voeten rusten op een andere stoel. Er wordt aangeklopt. Koster staat dadelijk recht en schikt de stoelen. Hij stapt naar de buitendeur en opent die. Celesta op.

KOSTER Waarom klopt gij nu?

CELESTA Omdat... Da 's toch normaal. In het huis van een dode.

KOSTER Niets is normaal vandaag.

CELESTA En hoe voelt ge u zo helemaal alleen?

KOSTER Ik heb al plezantere dingen meegemaakt.

CELESTA Mag ik compassie hebben met u?

KOSTER Als Martha het niet zo schoon gevraagd had, was ik niet gebleven.

CELESTA Waar is ze nu?

KOSTER Een toer gaan doen in de parochie. Met die journalist.

CELESTA Die wie?

KOSTER Dat heerschap dat hier een uur geleden stond te bellen gelijk 'ne zot.

CELESTA Een journalist?

KOSTER Ja.

CELESTA Van de gazet?

KOSTER Ja. Eerst heeft hij met de minister gesproken. Maar dan werd die weggeroepen en daarna heeft hij met Aureel geklapt. Martha was er ook bij. Hij gaat iets schrijven over onze pastorie. En over onze parochie. (smalend) Opkomst en ondergang van de parochie van de heilige Gerardus Majella. Later gaan ze daar dan een feuilleton voor de tv van maken. Een drama om te lachen.

Marcella op

KOSTER Met een speciale aflevering over 'hoe geraak ik aan mijn geld?'. Zo zou 'ne mens het nog vergeten.

MARCELLA De pastoor is dood, hoor ik daarjuist. Is 't waar? Is hij dood?

KOSTER Het is zo waar als ik hier sta. Voor wat is 't?

MARCELLA Wat een stoten.

CELESTA (wil weg; tot koster) Ik zie u in de mis. Tot straks. (af)

MARCELLA Wat een stoten, wat een stoten.

KOSTER (bitsig) Voor wat is 't?

MARCELLA Ik ben direct hiernaartoe komen gelopen toen ik het hoorde. Want 't is maar, zo zou 'ne mens het nog vergeten, hoe ik nu aan mijn geld zal geraken.

KOSTER En ge vindt het een gepast moment om daar nu over te beginnen?

MARCELLA (onder de indruk van de kordaatheid van de koster) 't Gaat toch over mijn geld?

KOSTER 't Gaat over uw geld, ja, maar nog 'ne keer: vindt ge dat ge daar nú mee voor de pinnen moet komen, als de pastoor nog maar juist afgelegd is? Hij ligt hierboven, weet ge dat?

MARCELLA (vele toontjes lager) Ah ja.

KOSTER Zo zou 'ne mens het nog vergeten.

MARCELLA Vijftig euro, voor een arme sloor als ik is dat een fortuin.

KOSTER Uw toer komt nog.

MARCELLA Gij kent de deken, koster, en misschien de bisschop. Die zullen toch niet willen dat ik mijn geld niet zou krijgen? Het loon van weduwen en wezen achterhouden is een wraakroepende zonde, heb ik in de catechismus geleerd.

KOSTER Weduwe? Gij?

MARCELLA Ik heb 'ne zieke man, da 's 'tzelfde. Eh? Koster? Zoudt gij geen goed woord voor mij willen doen?

KOSTER Dat moet ge aan de minister van Financiën vragen.

MARCELLA 't Komt op geen dag aan. Minister van Financiën?

KOSTER Uffra Coenraets.

MARCELLA (bekijkt hem lang misprijzend, op zoek naar woorden) Weet ge wat gij zijt? Een dikke onnozele kloot. (af)

Aureel + Martha + onbekende op van buiten.

AUREEL Een heel leger vrijwilligers, meneer, dat klopt. Ik ben ook een vrijwilliger. En Martha ook. Om wat te doen? Om geld rond te halen voor Broederlijk Delen en Ziekenzorg en al die dingen. Daar heb ik de Kerk niet voor nodig, dat kan een ongelovige ook. Een pastóór heb ik nodig.

ONBEKENDE Er is een schrijnend gebrek aan roepingen.

AUREEL En waarom? Ik ben maar een simpele gepensioneerde begrafenisondernemer, meneer, en misschien nogal antiek van gedachten, ik geef het toe, maar vertel mij 'ne keer: wie vraagt er aan de priesters dat ze alleen zouden blijven? Vraagt God dat? De Kérk vraagt dat. En ik vraag u: welke mens is er in deze tijd nog geschikt om alleen te blijven? Wie kan dat allemaal in zijn eentje verwerken: dat bruto geweld, dat ikke-ikke-ikke, die roekeloze chauffeurs, honger in de wereld, vluchtelingen die we zouden willen helpen maar niet weten hoe, de natuur die kapot gaat.

Kleine stilte.

AUREEL Willen we 't hem zeggen, Martha, van onze pastoor? Waarom hij geen weg kon met zijn verdriet en zijn eenzaamheid?

MARTHA Nee, Aureel. Dat blijft tussen ons.

AUREEL De mens, meneer, snijd hem open en ge ziet zijn hart, zijn maag, zijn longen. Maar waar zitten zijn welbehagen en zijn verdriet? En tegen wie moet die mens 'ne keer kunnen klappen? Wie moet hij 'ne keer tegen zijne gilet kunnen trekken? Een man heeft een vrouw nodig, meneer, en omgekeerd. Schrijf dat maar in uw gazet.

Celesta op.

MARTHA Celesta?

CELESTA 't Nieuws is al onder de mensen, madame. Wie gaat er straks de mis doen als de pastoor dood is, vragen ze.

KOSTER Waar blijft God nu? Hij ging ons niet in de steek laten, hé?

ONBEKENDE Goede vrienden. Ik heb met veel aandacht naar uw verdrietig verhaal geluisterd. Ik ... IK zal de mis opdragen. Toevallig ben ik ook priester. Meer priester dan journalist eigenlijk. Kom. Laten we geen tijd verspillen.

KOSTER Ja maar...

ONBEKENDE Vertrouw je me niet?

KOSTER 't Is te zeggen.

CELESTA Ik vertrouw u, meneer. Madame Van Hobonia zegt het ook: vertrouwen, daar komt het vandaag op aan. En liefde.

Coenraets op.

ONBEKENDE Juffrouw Coenraets.

COENRAETS Dirk. (verwelkomende handdruk)

6e bedrijf (zelfde dag, 15 uur)

CELESTA 't Was een schone mis. Oprecht.

MARTHA Jullie koor heeft zijn best gedaan, Celesta. Proficiat. Niet waar, koster?

KOSTER Die ene daar, ze stond naast u, die zingt niet, die schettert. En dan heeft ze nog een mauve perruque op ook.

MARTHA Juffrouw Coenraets heeft ook haar best gedaan.

KOSTER S 'il vous plaît?

MARTHA Om op zo korte tijd zo 'n mooie teksten bij elkaar te zoeken, en ze zo mooi voor te dragen, dat is klasse. Een gebedsdienst kan ook mooi zijn, en zinvol.

CELESTA En die meneer zijn preek. Kon die het uitleggen. Nog nooit gehoord. Jezus-Maria-Jozef, de helft van de kerk was aan 't blijven.

KOSTER 'k Weet nog altijd niet of dat wel een echte priester was.

CELESTA Hij heeft het toch zelf gezegd?

KOSTER Zo kan iedereen afkomen.

CELESTA Om zo te preken, daar moet ge priester voor zijn.

KOSTER Ik betrouw het toch niet honderd procent.

MARTHA Hij heeft in elk geval een pak mensen gelukkig gemaakt.

De deken op. Hij kijkt heel streng. Celesta houdt zich - bang – op de achtergrond.

KOSTER Meneer de deken? Van waar...? Hoe komt gij...?

DEKEN De voordeur staat wagenwijd open. Wat is hier aan de hand?

KOSTER (aarzelend) Aan de hand, meneer de deken? Wij... wij.... Martha?

MARTHA Er is al heel wat gebeurd vandaag, meneer de deken.

DEKEN Wie bent u?

KOSTER Dat is madame Van Hobonia, meneer de deken, de weduwe van dokter Van Hobonia, van de longen, in de kliniek.

MARTHA Buurvrouw en vriendin van de pastoor.

DEKEN Bent u bij de zaak betrokken?

MARTHA Zaak?

DEKEN Kaarten op tafel, mevrouw. Anderhalf uur geleden heb ik een sms-je van juffrouw Coenraets gekregen. Ik was op dat moment op retraite, ik kon niet eerder komen. Waar is juffrouw Coenraets trouwens? Ze zat te bidden bij het lichaam van pastoor Verbraecken, beweerde ze.

MARTHA Dat kan. De pastoor is vanmorgen namelijk gestorven.

DEKEN Wie heeft juffrouw Coenraets opgesloten en waarom?

MARTHA Het is een ingewikkeld verhaal.

DEKEN En een onaangenaam, als ik de juffrouw mag geloven.

MARTHA Dat mag u, meneer de deken: juffrouw Coenraets sprak de waarheid. Dat doet ze altijd ten andere.

DEKEN Waar is ze?

MARTHA Juffrouw Coenraets waakt opnieuw bij de pastoor. Waakt en, haar kennende, denk ik dat ze bidt.

DEKEN En waar is de pastoor?

MARTHA (blik naar boven) Aureel Tijsemans heeft hem opgebaard in zijn slaapkamer. Straks brengt hij hem naar zijn funerarium. Zal ik u voorgaan?

DEKEN Ik ken de weg. (af naar boven)

KOSTER Da 's nu de deken. De azijnpisser noemen ze hem.

MARTHA Een beetje respect, Ferdinand. De deken heeft trouwens het recht om boos te zijn.

KOSTER Waarom? Kunnen wij eraan doen dat de pastoor dood is en dat de pastorie afgebroken wordt?

MARTHA Nee. Maar dat we juffrouw Coenraets zo behandeld hebben. Opgesloten...

KOSTER Ze verdient niet beter.

Juffrouw Coenraets + deken op van boven.
Aureel ongezien op van buiten. Blijft op de achtergrond.

DEKEN Dit is niet fraai hoor, mensen.

MARTHA Ik kan het uitleggen, meneer de deken.

COENRAETS Gij hebt niets uit te leggen.

DEKEN (berispend) Juffrouw Coenraets.

COENRAETS Dat mens doet toch niets anders dan liegen.

DEKEN Dat mens draagt een naam. Mevrouw Van Hobonia?

MARTHA Ik heb vandaag al twee keer gelogen, ja, juffrouw Coenraets. Met deze verzachtende omstandigheid: het was twee keer met een hoger doel voor ogen.

DEKEN Vooruit met uw verhaal.

AUREEL Ík zal het uitleggen, meneer de deken.

DEKEN Ah dag, Tijsemans. Waar komt gij ineens vandaan?

AUREEL Ik ben al een hele dag op de been, meneer.

DEKEN Dat zal wel, gelet op de omstandigheden. Als voorzitter van de kerkfabriek of als begrafenisondernemer?

AUREEL Mijn zoon heeft de zaak overgenomen, maar ik help hem nog dikwijls. Niet tegen de fiscus zeggen.

DEKEN Uw verhaal, kom op.

AUREEL Ik zou dit liever onder vier ogen doen, meneer de deken. Onder zes. Martha moet er ook bij zijn.

Coenraets doet een stapje voorwaarts.

AUREEL Wij drieën, juffrouw Coenraets. Die man van het bisdom had er ook bij gemogen. Maar die is al met 'ne keer vertrokken.

DEKEN Over wie hebben jullie het?

AUREEL De man van het bisdom.

DEKEN Welke man? Hoe heet hij?

COENRAETS Dirk De Paepe, meneer de deken.

DEKEN Van Kerk en Leven? Wat kwam die hier doen?

AUREEL God moet hem gestuurd hebben, meneer de deken.

COENRAETS Sukkel. Ik had Dirk uitgenodigd om een artikel te schrijven over hoe een parochie zonder pastoor naar andere wegen moet zoeken. En die ook vindt.

AUREEL Hoe lang is 't geleden dat ge hem uitgenodigd hebt? Juist vier maanden is 't geleden, dat weet ik van de man zelf.

COENRAETS En dan?

AUREEL Waarom komt hij precies vandaag naar onze parochie? De dag dat de pastoor sterft? De dag – en daar wist die man niets van – dat we een priester nodig hadden voor de mis van Mong en Miene?

COENRAETS De mis voor het diamanten huwelijksjubileum van onze gewezen kerkbaljuw, meneer de deken. Ik heb Dirk de homilie laten doen.

CELESTA Nog nooit iemand zo de horen preken. Pardon, dat ik er me mee bemoei.

DEKEN Dirk kan 't evengoed uitleggen als schrijven.

AUREEL Ik heb nog geen antwoord op mijn vraag: wat kwam hij uitgerekend vandaag hier doen?

Mong en Miene op, samen met Annemie. Mong in het uniform van suisse, met de hellebaard in de hand.

DEKEN En wie zijn dat nu weer?

MARTHA Dat zijn de jubilarissen, meneer de deken: Edmond en Wilhelmina, zestig jaar getrouwd vandaag.

AUREEL Kent u hem niet meer? Mong is hier vijftig jaar suisse geweest.

DEKEN (vriendelijk) Ja. Dat herinner ik me nog. (wil Mong de hand drukken) Edmond, hoe gaat het?

MONG (reageert door zijn hellebaard vooruit te steken) Halt. De Duitsers komen er niet door.

ANNEMIE Vader.

MIENE Zijt gij de deken, meneer? (slaat een kruis) Neem hem niet kwalijk, hij vergeet alles.

AUREEL Ge hebt hem nog het ereteken van Sint-Bavo overhandigd.

DEKEN Ik herinner het mij. Edmond...

MONG Halt of ik steek.

ANNEMIE Het is de deken, vader.

MIENE Hij zal u straks wel herkennen. 't Gaat op en af, meneer de deken.

AUREEL	De deken, Mong. Ge kent hem. Van die keer dat ge die medaille gekregen hebt. Kijk eens goed.
DEKEN	Edmond.
MONG	Ah, de deken. Dat ge bedankt zijt, meneer deken, dat ge bedankt zijt, voor die schone mis. Schone mis.
DEKEN	Daar moet ge juffrouw Coenraets voor danken, Edmond. En Dirk De Paepe.
MONG	Schone mis, proficiat. Kan ik u met iets plezier doen?
ANNEMIE	Vader...
MONG	Een portie nieuwe patatten?
ANNEMIE	Vader.
MIENE	Mongske.
DEKEN	Doe me maar een zakje klaar, Edmond. Maar nu wou ik eerst graag wat meer weten over de dood van de pastoor.
COENRAETS	Kijk, meneer de deken...
KOSTER	Gij weet daar niets van. Martha weet dat.
DEKEN	Een beetje respect, koster.
MONG	Spek? Spek kunt ge ook krijgen. Hebben we nog spek van ons laatste varken, Miene?
ANNEMIE	Vader.
MARTHA	De bedoeling was dat onze pastoor de jubileummis zou doen. Juffrouw Coenraets heeft hem speciaal daarvoor van het zorgcentrum hiernaar toe gebracht. Gisteren al. Want hij wou hier nog een keer overnachten. De laatste keer. Maar 's avonds, Aureel en ik waren bij hem, 's avonds al voelde hij zich...
AUREEL	Weemoedig.
MARTHA	Een beetje neerslachtig zelfs. En omdat hij vanmorgen maar niet uit bed kwam zijn we ten einde raad... is Aureel, die de sleutels heeft, gaan kijken.
AUREEL	Dood, meneer de deken. Hartaderbreuk. (<u>haalt document uit zak</u>) Hier. Attest.
DEKEN	Dokter Van Hobonia?
MARTHA	Mijn zoon, meneer, hij treedt in de voetsporen van zijn vader.

DEKEN (leest vlug) Bedankt, Tijsemens, bedankt, mevrouw.

AUREEL Misschien, meneer de deken, ziet ge het niet - op dagen als vandaag, op het jubileumfeest van Mong en Miene, zetten we een mombakkes op - maar eigenlijk hebben we verdriet. Niet in de eerste plaats omdat onze pastoor dood is, die goeie mens, maar omdat niemand ons een nieuwe pastoor kan bezorgen.

COENRAETS Er is een parochieploeg.

KOSTER Dat is niet hetzelfde.

MARTHA Die mensen doen hun best, Ferdinand.

KOSTER Maar 't is niet hetzelfde.

MONG Dat spek kan toch nog niet op zijn, Miene?

ANNEMIE Vader.

KOSTER Zij hier, Martha, zou een goeie pastoor zijn.

MARTHA Ik voel me niet geroepen, Ferdinand.

KOSTER Maar ge zijt bekwaam. Da 's veel beter dan u zagezegd geroepen te voelen.

AUREEL (tot deken) Dat we het nu zonder pastoor moeten doen, dat begrijpen we dus wel. Maar dat men ons ook onze pastorie afneemt...

DEKEN De pastorie is het eigendom van het stadsbestuur, Aureel, als voorzitter van de kerkfabriek weet niemand dat beter dan jij.

AUREEL Van als we gefusioneerd zijn, tellen we niet meer mee.

KOSTER Gefusioneerd? Gefusilleerd!

DEKEN We hebben lang onderhandeld over het behoud van de pastorie. Tevergeefs. Maar jullie blijven natuurlijk altijd welkom in de kerk én in het parochiecentrum. Die beide verdwijnen niet. Voor de rest reken ik op juffrouw Coenraets. Die kent haar taak. Daar heeft ze trouwens al jaren cursussen voor gevolgd.

De koster mompelt iets misprijzend.

MONG De Duitsers zullen toch niet met dat spek gaan lopen zijn?

AUREEL Met uw permissie, maar Ik wil nog iets zeggen, meneer de deken. Juffrouw Coenraets heeft veel kwaliteiten, maar, zoals ge al gehoord hebt, hebben de mensen haar niet graag.

COENRAETS (getroffen) De mensen. Wie zijn dat?

AUREEL Als ge dat niet weet, juffrouw Coenraets, hoe kunt ge dan pastoor worden?

COENRAETS Ik word geen pastoor.

DEKEN Mensen, vandaag gaan we dit niet oplossen. In afwachting... geef elkaar alvast de vredeskus, kom.

Celesta grijpt onmiddellijk de koster vast.

DEKEN De hand geven volstaat, mevrouw.

Rosine en Adrienne ruziënd op.

ROSINE Ik zie niet in waarom gij de pastoor nog een laatste groet zoudt willen brengen.

ADRIENNE Iedereen is gelijk voor de wet.

ROSINE Want zo noemt ge dat nu, niet waar: de laatste groet brengen.

MARTHA Rosine.

ROSINE Wel, wij, van de katholieke bond van de gepensioneerden, wij noemen dat niet zo. Wij spreken van 'de dode een kruiske geven'.

MARTHA Lieve mensen!

KOSTER (luid) Toveressen!

Het wordt op slag rustig.

DEKEN Dank je voor de bijstand, koster.

MARTHA (duwt Rosine en Adrienne dicht bij elkaar en legt hun hand ineen) Zo, Adrienne en Rosine, en hebt elkaar lief.

DEKEN Misschien kan jij ook een signaal geven, juffrouw Coenraets?

Het kost juffrouw Coenraets heel veel moeite om de hand van Martha te drukken. Ze doet het uiteindelijk toch, maar loopt dan dadelijk weg.

DEKEN (tot Martha) Kom later eens naar de dekenij, mevrouw Van Hobonia. Die hebben we nodig: vrouwen als u.

KOSTER Ze hebben vrouwen nodig. Geen feldwebels.

MONG Feldwebels? (steekt de hellebaard naar voren en neemt een gevechtshouding aan) Waar zijn ze?

ANNEMIE Vader. (begint beschaamd te wenen)

MARTHA Je moet niet verlegen zijn, Annemieke, onze eerbied voor je vader blijft ongeschonden. Daar kan geen kwaal wat aan veranderen.

AUREEL Martha is echt bekwaam, meneer de deken.

MARTHA Dat is juffrouw Coenraets ook, Aureel. Ze heeft er bovendien de waardigheid voor die ik – het is vandaag bewezen – niet altijd heb.

DEKEN Bescheidenheid spreekt óók aan, mevrouw. Tijsemans, laten we ons nu met de overledene bezighouden.

AUREEL Ik heb hem al opgebaard.

DEKEN Dat heb je prima gedaan, heb ik gezien. Net of hij slaapt.

AUREEL Gelijk hij gestorven is, meneer. (kijkt Martha aan)

Martha kijkt naar de grond. Aureel opent de deur en laat de deken voorgaan. Af naar boven.

MIENE Wij zijn ook weg. Mong, kom. De mensen wachten op ons in de parochiezaal.

MONG De pastoor dood, zegt ge. Dan gaat hij niet mee een pint drinken?

MIENE Mong.

MONG We gaan toch nog een pint drinken? We zijn vijftig jaar getrouwd vandaag.

MIENE Zestig.

MONG Zestig? Zo lang al? Daarmee dat het zo goed niet meer gaat de laatste tijd. 't Ging vroeger veel beter.

ANNEMIE Vader.

MIENE Mong. Komt, mensen, komt allemaal mee, komt.

MONG Ja. Ik trakteer. En we gaan 'ne keer dansen ook. Heidewitzka, vooruit geef gas...

Annemie, Miene en Mong af. Rosine en Adrienne volgen.

CELESTA Wat een dag.

KOSTER Ik had het voelen aankomen. Er vlogen te veel muggen rond mijn compostbak. Of heb ik dat al gezegd?

CELESTA Maar 't is toch nog schoon afgelopen. En, ge hadt het voorspeld, Martha, - ik mag toch Martha zeggen? - God laat ons niet in de steek.

MARTHA Zo is dat, Celesta. Komen jullie ook naar de parochiezaal? Tot straks dan. (af)

CELESTA Eigenlijk hé, Ferdinand, - ik mag toch Ferdinand zeggen? – eigenlijk vind ik dat Aureel gelijk heeft: het is een mirakel wat hier vandaag gebeurd is.

KOSTER Celesta. Wie gelooft er nu nog in mirakels?

CELESTA Ik. (grijpt – verliefd – de koster vast)

KOSTER (neemt de lege fles jenever op) Met een lege fles kan ik daar niets over zeggen.

++++++